

FAKULTA FILOZOFICKÁ
ZÁPADOČESKÉ
UNIVERZITY
V PLZNI

Katedra filozofie

PROTOKOL O HODNOCENÍ PRÁCE

Práce (co se nehodí, škrtněte): diplomová / bakalářská

Posudek (co se nehodí, škrtněte): vedoucího / oponenta

Práci hodnotil(a): Mgr. Marie Větrovcová, Ph.D.

Práci předložil(a): Mariana Věrná

Název práce: *Španělská kultura, filosofie a věda: Generace 98*

1. CÍL PRÁCE (uveďte, do jaké míry byl naplněn):

Cílem práce bylo představit španělskou kulturu, filosofii a vědu přelomu 19. a 20. století v kontextu dobových filosofických, obecně kulturních a vědeckých vlivů. Hlavním tématem práce byl tzv. španělský problém a snahy o jeho dobové překonání. Cíl práce byl z velké části naplněn, pouze u vědy chyběly hlubší reflexe soudobých (evropských) vědeckých poznatků.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ:

Téma práce je dostatečně nosné, českému prostředí ne příliš otřelé a při hledání kořenů některých filosofických i kulturních otázek přináší zajímavé podněty dnešní době i aktuálním otázkám evropských studií – práce může mít zásadní dopad na porozumění současných problémů Evropy při postkoloniálním přechodu od národních států k celoevropské struktuře: jak autorka zmiňuje v oblasti španělského problému, jde o zachování jak tradice, tak i poevropštění. Diplomantka tento potenciál práce otevřela a částečně i vytěžila (pokud by práci bylo věnováno více v čase rozloženého úsilí ve *vlastních* filosofických rozvahách a *interpretacích*, mohla by aspirovat na výborné hodnocení). Opřela se přitom o dobové autory španělské literatury Ganiveta, Unamuna, Machada. Ke komparaci použila další představitele Generace 98 a evropské myslitele (Kierkegaard, Ortega y Gasset).

Práce tvoří tři ústřední problémy španělské filosofie, které jsou demonstrovány na autorkou vybraných literátech. První část „Generace 98“, **španělský problém** v sociokulturním, vědeckém a historickém kontextu rámuje tvorba Ángela Ganiveta (*Španělské idearium*). Druhou část „Miguel de Unamuno“, **pošpanělštění Evropy** s otázkami subjektivismu, existencialismu a s **evropským určením Španělska** doprovází komparace esejistických i beletristických Unamunových textů (*Španělské essaye*, *Ábel Sánchez*, *Tragický pocit života v lidech a v národech*) vůči filosofické práci Sorena Kierkegaarda (*Bázeň a chvění*) a José Ortegy y Gasset (*Vzpouřa davů*). Třetí část „Antonio Machado“ se věnuje **překonávání solipsismu subjektivismu** s analýzou básnické sbírky *Kastilské pláň*. Užívané filosofické či literárně teoretické pojmy jsou vhodně vysvětleny, u některých dochází i ke komparaci v rámci jiných kulturních či náboženských interpretací (modernismus, existencialismus, stoicismus, nivola, kabalismus, kainismus).

Podrobněji: V části „Generace 98“ jde především o „španělský problém“ identity a pohrdání cizími kulturami. Nabízející se otázka, jak by bylo možné srovnat kulturní řešení „cizího“ např. ve španělské a britské koloniální zkušenosti, by práci sice výrazně obohatila, ale překročila možný rámec vytyčené diplomové práce.

V oblasti španělské filosofie a vědy autorka spatřuje zdůraznění role subjektu, aprezentismu, symbolismu a impresionismu s odklonem od realismu a naturalismu 19. století. Náboženství, umění i věda jsou totéž – závisejí na interpretaci reality. Opravdový rozdíl je v subjektu. (str. 14) Ideje jsou pro všechny národy stejné, specifické jsou kombinace myšlenek, dané klimatem, rasou. Myslitelé nedokáží uchopit problém ve chvíli, kdy se stírají hranice mezi vědou a náboženstvím nebo uměním. (str. 14) Uzavřenost vůči jiným kulturám vedla k obratu k vlastní kultuře, která však byla vyčerpána. (str. 18) Věda má být chápána jako příprava k moudrosti. (str. 38) Sama jako taková může uspokojit lidskou potřebu logického myšlení a touhu po vědění a poznání pravdy, ale nedokáže uspokojit citové potřeby a hlad po nesmrtelnosti. (str. 34) Ke zdůvodnění se diplomantka

dobře skrze charakteristiku Španělů, kteří jsou vášniví a svéhlaří: „[U] nás [nelze] udělat vědce z někoho, kdo se k tomu nehodí, a žádat logiku po vášnivci a svéhlařci.“ (str. 39)

Po stránce filosofické jsou propracovanější podkapitoly „Člověk jako zdroj filosofie“ a „Touha po nesmrtelnosti“ s analýzou Unamunových principů jednoty a trvání s aplikací na národní identitu Španělska. Protože diplomantka uvádí Unamunovu kritiku racionalismu, nabízí se otázka srovnání s německou klasickou či idealistickou filosofií. Na str. 25-30 je srovnání existencialismu u Unamuna a Kierkegaarda. Autorka si všímá filosofických východisek, podobných otázek, prostředků i cílů. Interpretace („Unamuno nachází charakter existence v ontologickém konfliktu.“ /str. 30/) je bohužel převzata pouze ze sekundární literatury a není dále rozvíjena. Pozornost je věnována otázkám nesmrtelnosti, lidského směřování, bolesti, lásky. Podkapitola „Kritika katolicismu“ je vedena jako kritika křesťanství s nerozlišitelností mezi katolicismem a křesťanskými postoji, navíc v nepřiznané dobové argumentaci (iracionalita je nepravda; pravdivost má prokazatelnou spojitost).

Podkapitola „Poevropštění Španělska a pošpanělštění Evropy“ se opírá o rozbor Unamunových *Španělských essayů*. „Přijmeme-li model druhých, nestaneme se jimi, ale dokonce to vede k tomu, že se stáváme, jak sám Unamuno tvrdí, nikým.“ (str. 40). Poevropštit Španělsko znamená pošpanělštit Evropu ve smyslu duchovního řádu, hispanizací Evropy (str. 39-42). Diplomantka se také zabývá otázkou španělskosti, pofrancouzštělých a pogermánštělých Španělů. V této části najdeme srovnání s myšlenkami Ortegy y Gasset (rozmazlené dítě dědím tradicí, zvyků náboženství) a Ángela Ganiveta (vnější impulsy musejí být přizpůsobeny duchu dané země). K této podkapitole lze připojit také analýzu *Kastilských plání* Antonia Machada se zdůrazněním sepětí člověka se zemí, s vnějším prostředím. Nabízí se otázka, zda španělská duše je jednotná, zda jednotlivé kraje (Kastilie, Andalusie) a rozdíly venkov/město ji nečiní rozpolcenou.

Poslední podkapitola „Filozofie Antonia Machada“ je bohužel jen referátem fenomenologické interpretace básnického díla současného španělského filosofa Michaela Suancese Marcose. Strana 57 je srovnání Generace 98 s Generací 1914 (Ortega y Gasset). Je škoda, že autorka této pasáži nepřihradila příhodný nadpis.

V práci se bohužel nacházejí i několik málo věcných nepřesností: „Liebniz“ (str. 6), zahraničně-politické otázky Španělska s Anglií (str. 16), věda jako průmyslová výroba. Vyskytují se zkratky (proč má Unamuno problém s marxismem, evolucionismem, positivismem a spencerismem zároveň?, str. 19), neboť autorka často přebírá myšlenky ze sekundární literatury, předmluv a doslovů českých překladů (není jasné, kdo je jejich autorem – zda (nikde neuvedený) překladatel či sám autor či interpret). Některé obraty jsou ne zcela odpovídající či nedomyšlené („[S] Kierkegaardem sdílí Unamuno své religiozní a kulturní názory.“ /str. 25/ „I když jeho solipsismus neodpovídá skutečné realitě, není pochyb o tom, že se jedná o zásadní problém.“ /str. 56/).

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA:

Formální prohršky této práce nepovažují za alarmující či snižující porozumění. Bylo by možné vytknout chybějící číslování kapitol a podkapitol. Struktura práce je patrná z obsahu, v textu se však rozlišení primární a sekundární úrovně stírá a nemusí být čtenáři vždy zřejmé. Dále je ne zcela jednotné označení Generace 98 (občas psáno i Generace 1898), úprava odkazů na literaturu v poznámkách pod čarou a mezery před odkazy na poznámky pod čarou. Najít lze i drobné jazykové nedostatky.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE:

Silnou stranou práce je její potenciál, který je využíván. Předností práce je poctivost myšlení a vhodné navazování tezí sekundární literatury na vybrané úryvky španělských autorů Generace 98. Pokud je čtenář pozorný, najde si zamlčené nuance mezi různými interprety (Forbelský, Bělič, Černý, M. Suances Marcos, D. Shaw, M. Valdés) – ke srovnání či obecnějším závěrům se autorka nedostává. Často v práci chybí vykreslení *vlastního kritického* postoje. Nicméně autoreflexivně práce velmi pěkně vystihuje „španělského ducha“.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ:

1. V kapitole „Generace 98“ byl tematizován španělský problém, tj. přestavení Španělska z výspy celosvětově (koloniálně panského) postavení na evropské. Jak se s podobnou situací vypořádalo Portugalsko či později (až dodnes) Velká Británie?
2. Jak byste určila, co je evropská věda, vůči které se Unamuno vymezuje? (str. 37)
3. V podkapitole „Filozofie Antonia Machada“ píšete „[Prostor a čas nás] omezují [...] a udržují v radikální heterogenitě bytí.“ (str. 56) Vysvětlete pojem „radikální heterogenity bytí“.

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (výborně, velmi dobře, dobře, nevyhověl): Velmi dobře.

V Plzni dne 2. září 2015

Podpis:

